

"Жута сигурица"

Пише: Слободан Антонић
уторак, 23 децембар 2008 00:46

Приказ књиге: Зоран Пановић, Холдинг Србија, "Службени гласник", Београд 2008, стр. 184.

Када читате "Данас" или "Статус" чланци Зорана Пановића вам се, међу наплавинама различитих "другосрбијанских" умотворина, чине као право острво разума. Када се, међутим, ти чланци нађу издвојени и сабрани у једној књизи, лако падају у очи њихове мане.

Прва мана је конфузност. Код Пановића до половине текста не можете бити сигурни о чему он заправо пише. Чланак почиње са темом А, онда се отвара тема Б, затим се нешто каже о теми В, па се помене тема Г. Негде код половине чланка писац се поново враћа на тему Б, и тек ту читалац може да претпостави о чему ће чланак да говори. Али, не лези враже, чак ни друга половина колумне није посвећена теми о којој би требало да је реч. Писац брже-боље начиње тему Д, па онда скаче на тему Ђ, да би се, тек пред крај, вратио на тему Б, и онда о њој нешто мало говори.

Оваква "постмодерна децентрираност" није случајна. Она је повезана са Пановићевом идејом да о свему пише полу-шаљивим стилем. Тај начин, иначе, није редак у српском новинарству. Многи наш колумниста данас ће се трудити да пише "опуштено", попут некаквог ћаскања, типичног за све оне јутарње радио програме у којима водитељке не затварају уста, преплављујући слушаоца невероватном количином тривијалности. Тај манир својски негује и Пановић. Мало "опуштен" политике, мало "опуштене" музике, мало популарне културе, мало сексуалних поштапалица... и готова још једна "опуштена" колумница, која никога озбиљно не погађа, јер ништа озбиљно и не дотиче.

Тако Пановић своје текстове гарнира "црвима у буљи" (54), "бикини гузицама пензионера са Флориде" (54), "момцима који носе утоке у педерушама", "ђилкошем који стидљивој девојци на њену примедбу `да није хигијенски јер је добила`, одговори `Јебеш шофера

"Жута сигурица"

Пише: Слободан Антонић
уторак, 23 децембар 2008 00:46

који није протерао кроз црвено`" (19), он каже да је неко "жељан рејтинга ко чобанин хлада", или да је неко "сит к`о сељак проје" (28), или да се неко "смрзао к`о она ствар" (41), или да је неки филм "тешка буља" (158), допада му се да каже "исти њежник – друго паковање", "да јебе оца" (50), "зајебао неки ген амнезије" (42), и све тако, једнако вицкасто, духовито и "опуштено". Јер ми смо, ваљда, "друштво", ми се сви супер зезамо, све је то лепо и урбано, важно је само да се не "смарамо".

Али, у тој "опуштености" нећемо претеривати и никада нећемо рећи нешто што би наши урбани, проевропски и "све што воле млади" читаоци доживели као неприкладно. Напротив, апсолутно увек ћемо дати до знања ком свету, и ком културном кругу ми припадамо. Зато ћемо повремено, онако узгред и опуштено, плуцнути по "националним јајарама и дандарама" (143-4), по "параноидном патриотизму" (155), по "шовинистичким свињаријама" (87), по "керберима православља" који су заправо "сељачине" 53) и који су довели до тога да је "овдашње схватање хришћанства (православља) доброно забраздило у национализам и етнофилетизам" (119)... Насупрот Косте Чавошког, кога ћемо назвати "гуруом антихашког лобија", "фаном Радована Караџића и трибуном генерала Лазаревића" (39), ми ћемо, онако урбано и проевропски, такође узгред и чисто да покажемо колико смо у свему прикладни, истицати имена, рецимо, Тибора Варадија, "угледног историчара Бранке Прпе" (48), "цењеног етнолога и културолога Ивана Чоловића" (119)... Ми ћемо се, такође урбано-компетентно вајкати како овде никада неће бити добро "све док Србија између просветитеља (тј. "Европљана" – А. С) и `излапелих националиста`, којих стварно имамо кол`ко `оћеш (тј. Чавошког и осталих – А. С), буде бирала ове друге" (40).

Ми ћемо, такође, чисто да не буде забуне, написати: "Оно што је под Милошевићевим режимом, у садејству са (пара)националном култур-кликом, било клерикално и националистичко, у `греху етнофилетизма` (нација изнад вере), под Коштуницом је само појачано, у прогресивном континуитету. Без олакшавајућих околности" (142). Такође ћемо, чисто да се и ми запљунемо, опалити по новом Уставу, као по "трулом компромису", донесеном "без јавне расправе" и на референдуму који је трајао "к`о свадба – два дана" (110). А да бисмо се у нашем урбаном и европском окружењу показали што паметнији и конструктивнији, нећемо се либити да завршимо са: "Даће Бог, да ово буде само једнократни или прелазни документ, а да ћемо онда добити устав какав доликује, и на начин достојан демократских тековина овог народа и његове европске намере" (111). О, паметна наша европско-урбана пчелица!

Што је најлепше, Пановић узгред износи и неке конструктивне примедбице на "Пешчаник" и "другу Србију". Мало су му, за његову урбану, проевропску опуштеност, преозбиљни и крути, некако су мало задрти и својим евро-смарањем компромитују нашу "гив-ми-фајв лаганицу". За Пановића је "досадна прича о `две Србије` која окамењује"

"Жута сигурица"

Пише: Слободан Антонић
уторак, 23 децембар 2008 00:46

(103), за њега су фанови "Пешчаника" "мученици" који су, истина, "показали грађанску храброст, ризиковали и били у праву", али су доживели "социјални дебакл" (104). Једноставно, на изборима у Србији не могу да победе "они који немају малтене никакву идентификацију са Србијом" и "са било којим њеним традиционалним симболом" (143). Зато истинска нада урбане, евро-атлантске и све-што-воле-млади Србије нису ЛДП и "Пешчаник", већ ДС и Тадић. "ДС развучена између параноидног патриотизма и ригидне грађанске визије, има шансу коју не сме олако да прокоцка. Тачније, ДС треба да искористи шансу коју је прокоцкала СПС и (...)да демонстрира да популизам може бити и позитиван, неоптерећен клерикализмом, ксенофобијом, аутизмом и сличним будалаштинама" (155).

Тако се показује да се иза све те "опуштености" крије само – да се послужимо Пановићевим стилем – "жута сигурица", заправо један јапи конформизам, један мисаони и социјални опортунизам који веома прија свим добитницима српске транзиције (или бар онима који очекују да ће то да постану). Пошто смо добитници, зашто бисмо се смарали са неким ко једва прескаче цензус? Велики треба да су уз велике. Наша дика, као и свих модерних и урбаних Европљана, није мали и секташки ЛДП, већ велики и моћан ДС. То је наша мера, то је наша екипа. Све изван тога је "бљак".

Јер, зашто бисмо уопште лупали главу размишљањем о некаквим опасностима од глобализације, евробироократије или шпекулантске бизнис елите? (Пановић лепо каже да је антиглобализам у Србији или "црно-црвени" или "анархолиберални" и оба опуштено одбацује; 153). Зашто бисмо се "смарали" тамо некаквим Косовом, некаквим протераним Србима, некаквом евро-атлантском крађом наших ораница, манастира, фабрика и људи? (Пановић лепо каже да би било најбоље да Оног-који-још-учи-српски ставимо за краља, па да се, по начелу "једна земља, а два система" ова држава опуштено зове "Краљевина Србија и Косово"; 164). Зашто бисмо уопште мучили наше лепе главице свим тим тешким мислима, када можемо пре подне опуштено да шетамо наша скупа оделца по компанији, затим опуштено да одемо у неки београдски ајриш-паб, где ћемо на ТВ опуштено да гледамо наше тенисере и патриотски да дижемо три прста у вис, а да онда пред спавање мало опуштено читамо Пановића и мало опуштено уживамо у "црвима у буљи", "бикини гузицама" и "истом њежнику – другом паковању"?

Тако се показује да сво то "опуштено" евро-новинарство, чији је Пановић један од представника, и није друго до обично журнал-зихераштво, типичан малограђански ("малоурбани") опортунизам, али од ове најновије, транзиционе феле. Јер, сада је "фенси" бити мало опсцен, зато ћемо и ми псовати, али не као Петар Луковић, онако вулгарно и мрзилачки, не, таман посла, него ћемо псовати ситно, урбано, фино... Сада је баш "кул" бити културно-политички ангажован, наравно у проевропском правцу, али

"Жута сигурица"

Пише: Слободан Антонић
уторак, 23 децембар 2008 00:46

не као Теофил Панчић или "две-Пешчаник-Цеце" – који исмевају сваки патриотизам, сваку Србију и сваку националну културу – не, (како ћемо се онда у ајриш-пабу радовати успесима наших тенисера?), ми ћемо лепо само мало да пљуцнемо по "сељацима", Милошевићу и Коштуници, а онда ћемо на "српској латиници" да слаavimo ССП, долазак Фијата у Крагујевац и отварање "најновијег заступништва најпознатијег USA брeнда".

Наравно, и то је сасвим легитимно новинарско становиште. Али, само ако је некако поткрепљено, ако има аргументације, ако колумна има сазнајну вредност. Ако, међутим, нема ни покушаја аргументовања, ако је све само став, "опуштеност", "зезање" онда – чему све то? Једина последица је да ће се неко мишљење понављањем утврдити. А то је пре "лака пропаганда" него новинарство. Пановића можда треба гледати као неког ко је својеврсни "Теофил light", као на лаку верзију "другосрбијанске" колумнистичке школе, али оне која се никоме не замера јер се држи само општих, сигурних места свог културно-политичког круга. Таква верзија је, у конзументском смислу, свакако прихватљивија, сварљивија, од "hard" варијанте. Али, за оне који новине не читају само да би се забавили, оваква "light" верзија је поприлично траћење времена. Јер, Теофил исти сазнајни "посао" уради три пута брже, три пута уверљивије, а свакако не и три пута мање забавно. Мислио сам да ово никада нећу написати, али после читања Пановића бојим се да треба рећи: "Теофиле, извини што смо били прeстроги према теби, само пиши, све ти је опрoштено".

(Текст је објављен у 43. броју недељника "Печат")